

MASAL ARAŞTIRMALARI

Yrd. Doç. Dr. Faruk ÇOLAK

Saim Sakaoglu, Masal Araştırmaları, Ankara 1999, 340 s. Akçağ Yayınları 272. Kaynak Eserler 65.

Saim Sakaoglu'na ait olan bu yayım, Önsöz, Giriş ve 4 bölümden meydana gelmektedir.

Yazarın önsözde de belirttiği gibi kitabın bazı bölümleri, yazarın daha önce yayımlanmış olan çalışmalarından meydana gelmektedir.

Eserin Giriş bölümü daha önce yayımlanmış olan "Gümüşhane Masalları /Metin Toplama ve Tahlil Ankara 1973" adlı çalışmasının ilgili bölümlerinden gözden geçirilerek alınmıştır. Giriş bölümünde; Masal Üzerine, Masal Nedir?, Masalların Kaynakları, Masalların Sınıflandırma Çalışmaları, Yabancı Kültürlerin Önemli Masal Kitapları, Türk Masalları ve Masaların Kalıp Sözleri alt başlıklı yer almaktadır.

"Masal Nedir?" başlığı altında Ahmet Vefik Paşa'dan günümüze kadar uzanan devrede yapılan masal tanımları ve bu tanımlarla birlikte Türk dünyasında masala karşılık kullanılan kelime ve terimler verilmiştir.

"Masalların Kaynakları" bölümünde üzerinde pek çok tartışma yapılmış olan masalların kaynağı meselesi ve masalların kaynakları ile ilgili okullar (Tarih öncesi görüş/Mitoloji okulu, Tarihi görüş / Hindoloji okulu ve Etnografik görüş / Antropoloji okulu) hakkında bilimsel görüşler kaynaklarıyla birlikte aktarılmıştır.

"Masalların Sınıflandırma Çalışmaları" ile ilgili bölümde masal tipleri ve masal motifleri hakkında kaynaklardan hareketle özetleyici bilgiler verilerek, Arnee-Thompson ve Eberhard-Boratav'in tasnif çalışmaları araştırmacıların ilgisine sunulmuştur. Motif bölümünde ise; motifin çeşitli yaygın tanımları ile Stith Thompson'un "motif Index of Folk-Literature" adlı meşhur tip kataloğundaki motiflerin sırası verilmiştir.

"Yabancı Kültürlerdeki Önemli Masal Kitapları" başlıklı alt bölümde ise; Hint, Arap, İran ve Avrupa masallarının önemli kitapları kısaca tanıtılmıştır.

"Türk Masalları" başlıklı alt bölümde Türk masalları 6 başlık altında toplanmıştır. Türk masalları İslamiyet öncesinden alıp, günümüz bilimsel çalışmalarına kadar

getirmiştir. Bu bölümde Türk masalları ile ilgili önemli bibliyografik eserler kısaca tanıtılmıştır. Masal araştırmacıları için en dikkate değer bölümlerden birisi bu bölümdür.

Giriş bölümünün "Masalın Kalıp Sözleri/Formelleri" başlıklı alt bölümde masal yapılarının vazgeçilmez unsuru olan kalıp sözleri/formeller incelenmiştir. Formeller; Başlangıç (giriş), Bağlayış (geçiş), benzer durumlarda kullanılan, Bitiş ve Çeşitli Formel Unsurları olmak üzere 5 alt başlığa ayrılarak incelenmiş, konu ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Eserin Giriş bölümü 85 adet dipnot ve açıklayıcı bilgi ile tamamlanmıştır. zengin bir dipnotla hazırlanan bu bölüm Türk masal araştırmacıları için bir temel başvuru kitabı olacak niteliktedir.

Eserin Birinci bölümünde; "Tip, Motif ve Formel", "masal Araştırmacıları ve Gelenek", Masalarda Hakimiyet ve Devlet Fikri", "Eski Kaynaklarda Masal", "Tanzimat'tan Milli Edebiyat'a Masal" ve "Değişik Konular" alt başlıklarında yazarın değişik zaman ve yerlerde yayımlanmış makale ve tebliğlerinden meydana gelmiştir.

İkinci bölüm, yazarın masallar üzerine yapmış olduğu bibliyografya çalışmaları ve masal kitapları ile ilgili yazılarına ayrılmıştır. Bölümün dikkat çeken yazılarından birisi "İngiliz, Fransız ve Alman Dillerinde Anadolu Masalları Bibliyografyası" başlıklı yazıdır.

Eserin Üçüncü bölümünde Türk dünyasının Anadolu merkezli coğrafyasından derlenmiş 11 adet masal metnine yer verilmiştir.

Eserin Dördüncü bölümünde Ali Berat Alptekin'in yazar Saim Sakaoglu hakkında yayımladığı iki yazı yer almaktadır. Yazılardan birincisi "masal Araştırmaları/Folktale Studies I, İstanbul 1988, s. 183-193" de yayımlanmıştır. İkinci yazı da Ali Berat Alptekin'e ait ve Saim Sakaoglu'nun masallarla ilgili önemli dört kitabının tanıtımıdır. Bu bölümde yer alan üçüncü yazı "Masal derleyicilerine Çağrı" başlıktır. Dördüncü yazı ise masal derleyicilerine yardımcı olacak sorulardan meydana gelmektedir.